С Т А Н О В И Щ Е

от

Проф. д.пс.н. Иван Стоянов Александров,

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна

По отношение заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № № 1918 от 18.12.2018 г. за включване в Научно жури за защита на дисертационен труд на **НУРАЙНА МЕЛИСОВНА КАКПАНБАЕВА** по професионално направление 3.2 „Психология“, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“ с тема на дисертационния труд **„Психологически и етнокултурни фактори, влияещи върху комуникацията в образователния процес”.**

1. **Актуалност**

Нурайна Какпанбаева разработва актуален проблем идващ от необходимостта за внасянето на културални концепции и практическо приложение на педагогическото и психологическото знание. Темата е значима и се конкретизира върху идентифицирането на психологическите и етнокултурни фактори върху комуникацията в процеса на образование в Република Казахстан. Особеността на тази република се определя от разнообразния етнически състав на населението. В Казахстан има и 2 езика: казахски (държавен) език и руски език, при това с неравнозначна комуникативна значимост и разпространеност. В тава ситуация Нурайна Какпанбаева съвсем адекватно описва необходимостта от създаването на възможности за развитие на етническата култура и взаимодействието на различните култури помежду им в интерес за общонационалното единство.

В този ред на мисли, разглеждането на ролята на етнокултурата в междукултурната комуникация в образователната среда изисква проучване на междуличностното и междуетническото взаимодействие.

2. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е представен в обем от 172 страници, структуриран в увод, три глави, заключение, литература и две приложения в обем от 172 страници. Дисертационният труд включва 8 таблици и 5 фигури. Списъкът с използваната литература съдържа 121 заглавия на кирилица, латиница и интернет източници.

За обект на изследването се предлагат етнопсихологическите фактори под формата на черти на индивидуалната личност, влияещи върху комуникацията в образователния процес. Предметът на изследването се свързва с изясняване на ролята на етнопсихологическите фактори, дефинирани от методиката на Хофстеде. Методиката избрана от Нурайна Какпанбаева е използвана от създателя си Х. Хофстеде за описание на културални особености на различни култури и има отношение към основната теза на дисертационния труд.

Целта и задачите са адекватно формулирани и са свързани с темата на дисертацията.

В дисертационният труд са уточнени основните понятия, разгледани са теориите и методологиите използвани при анализите на етнопсихологическите процеси, преосмислено е прилагането на педагогически практики в хода на изучаване на етнокултурните ценности.

Авторът, работейки над този проблем използва практически резултатите от изследванията си в своите лекционни курсове и учебно-методически пособия.

3. Препоръки към дисертационното изследване.

Към дисертационния труд имам следните препоръки (те са за подобряване на бъдещите научни изследвания на докторанта в засегнатата от него актуална проблематика):

- Желателно е при обзорите на бъдещи изследвания да бъдат включени повече източници от последните години публикувани в реферирани издания и издания с импакт фактор.
- Желателно е за бъдещи изследвания да се обърне по-сериозно внимание на по-прецизната статистическа обработка на данните. Процентните съотношения предоставят информация, но за разкриване на спецификите на такова сложен проблем като социокултурните прилики или различия, е необходимо и провеждането за в бъдеще на експериментални изследвания, използващи още по-задълбочени изследователски планове и предоставящи възможности за сериозен статистически анализ.

Направените препоръки не променят положителната ми оценка за дисертационния труд и неговата значимост от гледна точка на научно-приложните приноси, които има. Те са посочени, за да подпомогнат докторанта да усъвършенства в бъдещи научни трудове научния апарат и начина на представяне на резултатите от емпиричните изследвания.

4. Научни и научно-приложни приноси.

Цялостно дисертационният труд дава основание за формулиране на приноси в следните насоки:

- Направен е анализ на взаимодействието и проявите на различните култури и традиции в образователната система в Казахстан.

- Разкрива се спецификата на психологическите фактори, влияещи върху комуникацията сред казахстанските студенти в образователния процес.
- Апробира се в условията на Република Казахстан методиката на Хофстеде.
- Посочени са особеностите на комуникативната култура и на комуникативните бариери в учебната и в преподавателската дейност в Казахстан.

Авторефератът отразява вярно и точно основните моменти от дисертационния труд.

5. Заключение

Нурайна Какпанбаева е развиващ се в научното поприще практик. Дисертационния труд показва в достатъчна степен научно-изследователската и психологично-практическа дейност, в която тя се развива.

Представената дисертация представлява актуално изследване в значима област на психологическото и педагогическото познание. Цялостната структура и приносните моменти в изследването ми дават основание да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури, при успешна защита, да гласуват за присъждането на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.2. Психология (Педагогическа и възрастова психология) на Нурайна Мелисовна Какпанбаева.

Варна Изготвил становището:

04.01. 2019 г. Проф. д.пс.н. Иван Александров